

fesztiválokat szerveztek. Elindult a *Modern Jazz* című lemezsorozat; az 1964-ben kiadott dupla albumon például tizenhárom magyar együttes szerepelt. A *Muzsika* számára két éven át írtam minden számban a jazzről: az alaptól adtam áttekintést a műfaj teljes történetéről.

1965 újabb fordulópont: Louis Armstrong jövetelének és az Ön által kezdeményezett jazztanszak születésének éve...

– Armstrong koncertjére rengetegen voltak kíváncsiak; sokakat vonzott vi-

rültem az amerikai kulturális attaséval, és módom nyílt segítséget kérni tőle a világhírű jazzmuzikusok meghívásának ügyében... Ez persze egy külön történet, hiszen akkoriban – a hetvenes évekről beszélünk – nem vették jó néven, ha egy magyar állampolgár amerikai diplomátával érintkezik. Mindenesetre sikerült elérni, hogy a követség finanszírozza és a szervezés szempontjából segítséget nyújtson abban, hogy a rendezőiroda meghívja Magyarországra a jazztörténet nagyságait. *Count Basie, Duke Ellington, Benny Goodman, Oscar Peterson, Ella Fitzgerald, Dizzy Gillespie...*

– nem sorolom; a legnagyobb muzikusok léptek fel az Erkelben.

Később is találkozott ezekkel a legendás művészekkel?

– A Nemzetközi Jazz Föderáció alelnökeként elsősorban az oktatási ügyekkel foglalkoztam. Kiadtuk az úgynevezett International Jazz School Directoryt, amelyben áttekintettük az egész európai jazzoktatási hálózatot.

Ezzel párhuzamosan folyamatosan jelen voltam a különböző külföldi fesztiválokon. Így nem csak a hazai nagy koncertek alkalmával találkozhattam a műfaj kiváló muzikusaival. Beosztásomnál fogva személyes kapcsolatban álltam velük. Többek között Oscar Petersonnal voltam jó viszonyban. Egy alkalommal magamnak is lehetőségem nyílt meghívni őt hozzánk. Ekkor az Erkel színházi fellépésén kívül külön koncertet is adott triójával. Nagyszerű dobosát, *Ed Thigpent* pedig vendégtanárnaként szerződtettük az általam vezetett tatabányai Nemzetközi Jazz Táborba.

Hol tart ma a jazz ügye Magyarországon? Rövid helyzetjelentésre, mérlegkészítésre kérem...

– A fejlődés olyanfajta kulturális, zenei folyamat, amely végbemegy egy országban, amikor egy műfaj organikussá válik. A jazz szervesült a magyar zenei életbe. A konzervatóriumi jazztanszak meglepő gyorsasággal kezdett terebélyesedni, különböző zenei és szakközépiskolákban jazz- és improvizációs műhelyek jöttek létre, nem egy helyen pedig a jazz és a kortárs zene oktatása kölcsönhatásba, kapcsolatba is került. A Magyar Rádió egy időben élen járt abban, hogy vidéken három-négy napos jazzfesztiválokat szervezett. Míg Varsóban évente egy hatalmas dzsem-

borit tartottak, addig nálunk gyakoriak voltak a jazzhétvégék. Egyre nőtt a klubok, lemezek száma. A hazai irodalom is gyarapodott; nem is elsősorban fordításokkal, hanem magyar könyvekkel. *Pernye András* zenetörténésszel jó barátok voltunk; lektoráltuk egymás munkáit. Miután én gyakorló muzsikus voltam, könyveimben a fejlődéstörténet mellett nagyobb teret szenteltem az előadói gyakorlatnak, az improvizáció elméletének, módszertanának és technikáinak. A kortárs komolyzenében időközben a totális rögzítettségtől eltávolodó irányzatok jelentek meg: az aleatorikus, a repetitív és a minimálzenében helyet kaptak bizonyos, az előadóra bízott, improvizációs játéklehetőségek. A „szabad zenét” játszó *Szabados Györgyöt* például a jazzimprovizáció, a folklór és a kortárs zene közötti szintézislehetőségek foglalkoztatták. Hosszan beszélgethetnénk az úgynevezett etnojazzról, a népzene és a jazz kapcsolatáról, vagy mondjuk a múlt század egyik legnagyobb hegedűművészenek, *Yehudi Menuhin*nak a „szerepvállalásáról”, aki *Stéphane Grappell*vel készített közös jazzlemezt... De amit még mindenképpen szöve hoznék, azok a hazai jazzéletünk jellegzetességei. Két momentumot emelnék ki: feltűnően sok cigány muzsikussal rendelkezik kiváló jazz- és improvizációs érzékkel. Köszönhető ez egyebek mellett annak, hogy a szórázó zenében, különösen pedig az autentikus cigány folklórban a rögtönzésnek domináló szerepe van. Nem véletlen, hogy élvonalbeli és nem élvonalbeli jazzmuzikusaink nem jelentéktelen része cigány származású. A másik jellegzetesség a „Bartók-jelenség”. Ahogy már említettem, Bartók a hazai zeneszerzők közül a legerősebben hatott a magyar jazzmuzikusok improvizációs stílusára. Erről külön konferenciát is tartottunk...

Zárásként egy „kezdő kérdés”: mi a jazz titka? Ami arra indította, hogy pályafutását-hivatását, életének jelentős részét erre szánja. Szóval miért épp a jazz?

– Zongoraművészként, zenetörténészként a zeneszerzés és az előadásmód egyformán foglalkoztatott. És ez az a műfaj, ahol az alkotás és az interpretáció nem válik ketté; a jazzmuzikus egy személyben lehet előadó és zeneszerző. Itt nem a játék elején felhangzó, részben megkomponált téma dominál, hanem a rögtönzött folytatás: az, ami ebből a témából kialakul. Egyre jobban kezdett érdekelni az itthon egy időben tiltott-tűrt, kozmopolitának és dekadensnek kikiáltott műfaj, amely a XX. század közepére a nemzetközi zene-művészetben is érdemleges helyet követelt magának.

Pallós Tamás
Fotó: Teknős Miklós

lágírneve, és önmagában az a tény, hogy egy igazi amerikai sztár látogatott el hozzánk. Teljesen megtelt a Népstadion; Armstrong nyolcvan-kilencven-ezer ember előtt játszott. Az internacionális jazz időszakában a tradicionális stílust képviselte, ami népszerűbb volt, mint a modern jazz, az elvontabb cool vagy a west coast stílus. Az biztos, hogy széles körben felhívta a figyelmet a műfajra...

Az első hazai jazztanszakot a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában hoztam létre. *Kodály Zoltán* egy évig a tanárom volt. Az ő nimbusza sokat segített nekem. Akkoriban vált világhírűvé a Kodály-módszer. Így hivatkozhattam a jazzre mint a XX. század legjelentősebb improvizációs művészetére, s ebből következőleg az improvizációs készségfejlesztésre, mint újszerű pedagógiai lehetőségre. Európában az elsők között kapott helyet nálunk a műfaj az állami zeneoktatásban. A színházi, művészeti, irodalmi életben egyaránt tapasztalható enyhülésnek így a jazz is hasznélvezője lett.

A hetvenes években az Erkel Színház adott otthont a legjelentősebb jazzkoncerteknek. Milyen szerepet játszott a megvalósításukban?

– Az Országos Rendező Iroda szervezte ezeket. Én ehhez annyiban tudtam hozzájárulni, hogy kapcsolatba ke-